


Relatoria

Jornades Cultura Viva 2019

juliol 2019

The graphic features three overlapping folder icons. The top folder is red, the middle one is orange, and the bottom one is yellow. They are arranged in a slightly offset, overlapping manner, creating a sense of depth and movement.

CULTURA VIVA

RELATORIA.

Jornades Cultura Viva 2019

Programa *Cultura Viva*

Ajuntament de Barcelona

Institut de Cultura

Equip de treball

La Taula (lataula.coop)

Juliol de 2019



**Ajuntament
de Barcelona**



ÍNDEX

4	Presentació
8	Marc estratègic: d'on venim?
12	Els principis de les Jornades 2019
19	Els reptes
26	Annex
28	Bibliografia i referències

1. Presentació

Què és Cultura Viva?

CULTURA VIVA és un programa obert de recerca i desenvolupament de projectes per reconèixer i afavorir espais de participació, circulació i coproducció cultural a Barcelona. Un programa transversal coordinat per l'Institut de Cultura de Barcelona en col·laboració amb diferents àrees de l'Ajuntament de Barcelona, entitats i projectes socials i culturals de la ciutat. La finalitat de Cultura Viva és promoure processos de democràcia cultural coproduïts amb agents que treballen per la cultura com a bé comú, dins un model d'innovació públic-comunitària.

Des de la seva posada en funcionament l'any 2015, ha passat per diferents moments i ha anat creixent a partir de la incorporació de nous agents i persones als diferents projectes, investigacions i activitats. Quatre anys més tard, ha esdevingut un programa articulador que promou la innovació cultural.

Actualment Cultura Viva està formada per diferents elements i espais que articulen tot allò que succeeix dins del programa.

- Els projectes: són les iniciatives concretes nascudes dins de Cultura Viva que provenen de les diferents línies de treball. Aquests projectes són prototipatges de formes d'innovació cultural amb una forta voluntat articuladora i transformadora de l'entorn que tradicionalment ha estat objecte de les polítiques culturals a la ciutat.
 - [Xarxa de ràdios comunitàries de Barcelona](#) (XRCB): una plataforma que treballa al costat de diversos projectes de ràdios comunitàries de Barcelona, a partir del reconeixement del seu valor i la seva capacitat d'autogestió. El seu objectiu és teixir xarxes que permetin amplificar l'impacte i garantir la seva replicabilitat.
 - [BAM Cultura Viva](#): un festival de música dins de la programació de la Mercè pensat per l'acolliment i la promoció de projectes musicals emergents i obert a propostes que connectin la música amb altres llenguatges artístics.

- [Xarxa de comunitats de memòria](#) (XCM): una eina per posar en comú el passat de Barcelona a través de processos col·lectius de creació cultural aplicant mirades diverses i transversals que molt sovint han estat invisibilitzades.
 - [La Veïnal](#): una proposta de televisió comunitària per a Barcelona impulsada per col·lectius de vídeo participatiu, per donar resposta a la necessitat col·lectiva d'articulació d'una veu pròpia dels veïns i veïnes de la ciutat.
 - [Arxius Oberts](#): un projecte per identificar un imaginari d'arxius digitals culturals de valors públic-comunitaris i difondre la idea dels arxius com a bé cultural comú.
 - [Música al carrer de Barcelona](#): un espai de treball entre l'Ajuntament, músics i diferents entitats vinculades a l'ús de l'espai públic per elaborar una nova normativa que reguli l'activitat musical als carrers.
 - [Discofòrum](#): un projecte que agrupa persones que es troben per tal de compartir música, experiència i debat a partir de l'escolta col·lectiva.
- Les recerques realitzades: investigacions desenvolupades en el marc del programa per aprofundir en temàtiques d'interès per a les comunitats que formen part de Cultura Viva.
 - [Cultura cooperativa a Barcelona. Guia pràctica per al cooperativisme cultural.](#)
 - [Gestió comunitària de la cultura a Barcelona. Valors, reptes i propostes.](#)
 - [Innovacions culturals i econòmiques transformadores a la ciutat de Barcelona.](#)
 - [Estudi d'espais de música en viu a Barcelona.](#)
 - Els grups de treball: espais de debat, reflexió i acció nascuts a partir de projectes o investigacions realitzades en el marc del programa.
 - [Gestió comunitària](#)
 - [Cultura i gènere](#)
 - [Cultura cooperativa](#)
 - [Innovacions culturals i econòmiques](#)
 - [Música en viu](#)

Tot plegat realitzat amb la col·laboració dels més de 35 [nodes](#) (empreses, entitats i col·lectius) que col·laboren amb Cultura Viva formant part dels projectes o participant d'activitats, grups de treball o recerques.

Cultura Viva és un procés, un programa viu que es va desenvolupant a mesura que s'incorporen noves comunitats, col·lectius, idees i inquietuds.

Jornades Cultura Viva

Des de l'inici de Cultura Viva les Jornades han estat l'espai de trobada, d'exploració, de reflexió i de debat sobre diferents temàtiques però, sempre, compartint un objectiu: repensar les formes de fer i participar en cultura.

Les primeres Jornades Cultura Viva es van celebrar l'any 2016 a la Fabra i Coats i s'hi van treballar quatre eixos que van esdevenir l'inici del programa (gestió comunitària de la cultura, institucions de la memòria, valors i economies de la cultura i laboratoris de la ciutadania). L'any 2018 es va celebrar la segona edició, aquesta vegada al Borsí. Els eixos sobre els quals es va treballar van ser: democràcia, innovació ciutadana, diversitat, gestió comunitària i noves economies culturals.

Es tractaven, doncs, d'esdeveniments amb un caràcter de trobada puntual per posar en comú la feina que ja s'estava desenvolupant en el marc del programa i per debatre i reflexionar sobre temes vinculats a la democràcia cultural.

Enguany, però, les Jornades Cultura Viva han pres una forma diferent. Amb l'objectiu de donar més espai a tots els projectes i processos en marxa i de facilitar la participació de diferents persones i col·lectius segons els interessos i inquietuds, les Jornades 2019 s'han desenvolupat en **10 sessions** entre els mesos de febrer i maig.

- Fem possible una televisió comunitària a Barcelona (22/02/19)
- Altres festivals possibles (02/03/19)
- Feminització cultural (13/03/19)
- Enredant les ones (30/03/19)
- Valorar les pràctiques comunitàries. Innovar en les normes (03/04/19)
- Les potencialitats de la cultura lliure (04/04/19)
- Rambla Viva (09/04/19)
- Enfortim les arts comunitàries (10/04/19)
- II Jornades de la Xarxa de Comunitats de Memòria (03/05/19 i 04/05/19)
- Escoltar no és poca cosa (08/05/19)

Les Jornades 2019 han servit per presentar, compartir i eixamplar projectes ja en marxa, per iniciar-ne de nous i per reflexionar sobre els reptes i les potencialitats de desenvolupar i articular processos de democràcia cultural.

A continuació es recullen els principals elements que han aparegut a les diferents sessions de les Jornades Cultura Viva 2019. **No es tracta d'una relatoria exhaustiva de cadascuna de les sessions sinó que s'ha buscat identificar i articular el discurs transversal que ha estat present en el conjunt de sessions i que, a la fi, és la radiografia dels eixos de treball i reflexió que donen sentit al programa Cultura Viva en el moment actual.**

2. Marc estratègic: d'on venim?

Els drets culturals, de la democratització a la democràcia cultural

La [Declaració Universal dels Drets Humans](#) és un document declaratiu adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides l'any de 1948 a París que recull 30 articles d'aquells drets considerats bàsics (drets personals, en relació a la comunitat, de pensament, religió, consciència i llibertats polítiques, drets econòmics i socials). Tot i no ser una declaració vinculant, ha servit de base per a convencions, tractats i acords entre estats des de la seva aprovació. Alhora, ha funcionat com una eina de lluita i reivindicació política que permet fer pressió en qualsevol qüestió que afecta o vulnera alguns d'aquests drets.

Prenent com a base aquesta Declaració, així com els Pactes internacionals de les Nacions Unides i la Declaració Universal de la Unesco sobre la diversitat cultural, l'any 2007 es va aprovar la [Declaració de Friburg](#) a Ginebra. Aquest nou acord vol defensar la dimensió cultural del conjunt dels drets humans reconeguts. Així mateix, vol trencar amb la tendència a reivindicar els drets culturals emmarcar-los, exclusivament, en els drets de les minories i dels pobles indígenes. Per tant, la Declaració de Friburg defensa tots els drets humans que fan referència a la diversitat cultural però també el dret de les persones a **participar de la cultura**.

Es tracta, doncs, d'un nou acord internacional que defensa la importància no només de tenir accés a la cultura i “consumir-la”, sinó també de “la llibertat de desenvolupar i compartir coneixements i expressions culturals, realitzar recerques i participar en les diverses formes de creació, així com dels beneficis d'aquesta creació”. Advoca per participar com a subjectes actius de co-creació de cultura, superant el paradigma de la **democratització cultural** i obrint la porta a la **democràcia cultural**.

Al paradigma de la democratització cultural s'entén la cultura com un bé col·lectiu que ha d'estar a l'abast de la ciutadania. Els/les ciutadans/es tenen la condició de públic-espectador i la cultura és interpretada com un bé de consum en un context

d'oferta i demanda. Per altra banda, el marc de la democràcia cultural entén la cultura com la pràctica social construïda en el diàleg, en la que es promou la participació de la ciutadania com a protagonista de la creació de la cultura, partint dels seus interessos i necessitats. La ciutadania té la condició de públic-actor.

Aquestes dues visions responen a la lògica que enfronta la “cultura com a recurs” i la “cultura com a dret” (YProductions, 2009). En la pràctica, però, aquests dos paradigmes es troben hibridats i és precisament en aquesta tensió on les polítiques culturals poden tenir un impacte més acusat a l'hora de decantar la balança cap a una o altra banda. Tot i així, sembla que els poders públics són més proclius a desenvolupar “polítiques de la cultura com a substantiu que no pas de la cultura adjectiva; polítiques culturals pensades i implementades més com a polítiques de la cultura i menys com a polítiques del que és cultural. Entendre la cultura com a adjectiu és entendre que allò cultural és el que ens permet ser agents, protagonistes de les nostres pràctiques socials” (Barbieri, 2015).

El programa Cultura Viva va néixer amb la voluntat de fer front al repte de desenvolupar polítiques culturals basades en una concepció integral dels drets culturals. Volent apostar per una mirada i una pràctica política de la cultura i, en concret, de les polítiques culturals que des d'un Ajuntament es poden pensar i executar en col·laboració real amb els agents culturals i comunitaris. A través de forçar els límits de l'accés a la cultura es pensen estratègies per promoure la participació cultural completa i transversal que afecti també a la construcció de les regles i les normes que fan sostenibles els béns comuns culturals (Barbieri, 2015).

El valor públic de les pràctiques culturals comunitàries

Ja fa anys que s'utilitza el concepte dels béns comuns per parlar d'un cert tipus d'aproximació a la cultura i a les polítiques culturals. Elinor Ostrom, premi Nobel d'Economia, va definir fa dècades quins eren els principis de disseny dels béns comuns. A partir d'una recerca empírica, Ostrom va mostrar que existeixen recursos (béns tangibles o intangibles), compartits per comunitats que se sostenen gràcies a les normes desenvolupades pels comuners i comuneres (governança). Aquests principis són igualment aplicables als béns comuns culturals. Tanmateix, l'aportació més important feta per Ostrom és que, en alguns casos, la gestió comunitària és més sostenible que l'exercida per l'Estat.

Per tant, quan parlem de béns comuns o a allò comú en cultura, ens estem referint a la comunitat i a les seves relacions que ho sustenten i ho gestionen (Barbieri, 2015).

Es tracta, doncs, d'un plantejament que qüestiona les formes tradicionals, no només de fer política cultural, sinó totes les formes de fer política institucional a les que estem acostumades. Identificar un recurs i una comunitat que en fa ús no té per què suposar una gran dificultat, però quan es tracta d'acceptar un sistema de normes definit per les pròpies comunitats, el repte per a l'Administració és majúscul. Si l'Estat estableix les normes i la ciutadania les segueix, és possible posar en pràctica la perspectiva dels bens comuns en el marc d'unes polítiques culturals institucionals? Quin és l'equilibri entre l'autonomia de les comunitats i el control de l'Estat (en el cas que ens ocupa, l'Ajuntament) sobre unes pràctiques culturals que vol promoure sota el paradigma dels bens comuns?

Efectivament, l'assumpció d'aquest marc del comú en qualsevol àmbit, també el cultural, pot posar en crisi sistemes de gestió i explotació que fins ara eren competència de les institucions o havien estat entregades al mercat (Rowan, 2016).

Buscant escletxes entre allò públic i allò privat és on neix el programa Cultura Viva. El programa vol jugar un rol en la generació d'una política cultural dels ben comuns, promovent i donant suport a les pràctiques comunitàries però assumint, també, que dins el paradigma del comú han de ser les pròpies comunitats les que defineixin el seu camp de joc i les regles que hi operen.

Així mateix, Cultura Viva també serveix com un espai d'experimentació per definir el valor públic de les pràctiques i projectes comunitaris. Valor públic entès com el benestar i la satisfacció de necessitats que un projecte cultural pot generar en unes comunitats encara que no sigui promogut per l'Administració.

Co-disseny i co-producció de polítiques culturals

Cultura Viva vol experimentar i posar en pràctica propostes que ajudin a donar resposta a un dels grans reptes del nostre temps: la capacitat de desenvolupar noves formes de treballar col·laborativament per donar resposta a problemes i necessitats (Zurbruggen i. i González Lago, 2014). Davant les demostrades limitacions de la democràcia representativa i de la resta de sistemes i formes de participació ciutadana que s'han anat implantant, la co-producció es mostra com una nova aproximació a la generació de polítiques públiques que se sustenta sobre la idea que allò públic no és patrimoni exclusiu de l'Administració (Subirats, 2011).

Aquest plantejament que s'aparta de la lògica jeràrquica i gerencial dominant i que vol definir i posar en marxa noves polítiques i noves formes d'idear-les, pren encara més sentit quan un dels objectius és, precisament, generar i/o consolidar comunitats.

Les comunitats, com s'ha apuntat, han de tenir les seves pròpies lògiques de funcionament per assegurar l'existència dels bens comuns culturals. En aquest sentit, **la co-producció de polítiques culturals es mostra com la millor manera de garantir l'autonomia de les comunitats però equilibrant-la amb les lògiques de funcionament de l'Administració.** Establint sistemes de treball i cooperació realment horitzontals que permeten diagnosticar col·lectivament les necessitats i idear polítiques concretes per donar-hi resposta.

En aquest sentit, Cultura Viva ha permès posar a la pràctica prototips de lògiques de co-producció en diferents projectes i grups de treball, com el de Cultura Comunitària, el de Música al carrer, el BAM Cultura Viva i, en un nivell més incipient, el grup de treball Cultura i gènere, la Taula d'Art Comunitari de Barcelona i els festivals alternatius.

3. Els principis de les Jornades 2019

Generar xarxes per fer-nos fortes

Tots els projectes que s'han gestat sota el paraigües de Cultura Viva busquen crear xarxes com una forma per sumar, compartir, actuar i incidir col·lectivament. Com veurem, l'articulació de persones i col·lectius que comparteixen realitats, necessitats i reptes ha estat present al llarg de totes les Jornades.

La Veïnal es vol construir col·lectivament com una televisió que canalitzi totes les iniciatives, les veus i les realitats presents a la ciutat. Actualment està formada per 10 col·lectius però té la voluntat d'ampliar-se amb altres iniciatives i mitjans comunitaris de Barcelona. L'objectiu de La Veïnal és crear un canal de televisió (en línia i/o de TDT) que sigui una eina de comunicació de base, transversal i de lògica comunitària i alhora sigui un nou model televisiu que garanteixi la llibertat d'expressió i el dret a la informació de totes les veïnes. En aquest sentit, la voluntat d'articulació té per objectiu recollir les diferents lluites presents a la ciutat i articular els valors compartits, mantenint la independència i la capacitat d'autogestió per contribuir a la transformació social i cultural de Barcelona.

En una mateixa línia, la **Xarxa de Ràdios Comunitàries de Barcelona (XRCB)** ha nascut com una plataforma integrada per diversos projectes de ràdios comunitàries de la ciutat. Es tracta d'un projecte que vol reconèixer l'enorme valor descentralitzat d'aquestes ràdios amb l'objectiu de teixir xarxes que permetin amplificar el seu impacte i garantir la seva replicabilitat. La XRCB no genera continguts, sinó que els generen totes les ràdios que en formen part.

Durant les Jornades Cultura Viva 2019 es va celebrar la I trobada de ràdios de la XRCB, un espai de trobada entre les ràdios que formen part de la Xarxa per intercanviar idees i projectes i buscar connexions i sinergies. L'espai va servir per recollir i compartir peticions, demandes i crítiques de les ràdios, parlar de la seva implicació a la XRCB i localitzar altres projectes amb potencialitat per sumar-se a la Xarxa.

Un altre exemple d'articulació és la **Xarxa de Comunitats de Memòria** (XCM). Aquesta xarxa vol ser una eina per posar en comú el passat de Barcelona a través de processos col·lectius de creació cultural, aplicant mirades diverses i transversals que molt sovint han estat invisibilitzades. Gràcies a la tasca de prospecció feta s'ha creat un [Mapa interactiu de memòries](#) que inclou persones i organitzacions vinculades a projectes de memòria, iniciatives i projectes culturals de memòria, i temes, interessos i controvèrsies vinculades als fets del passat. Aquesta xarxa, a diferència dels dos projectes anteriors (La Veïnal i la XRCB) no té una finalitat tangible definida, sinó que és en el propi procés de treball on van concretant els objectius a curt i mitjà termini. Tot i així, la força articuladora d'aquesta xarxa resideix en el fet d'estar generant relacions entre persones i agents que fins ara no havien trobat espais comuns de lluita. El fet d'anar articulant comunitats de memòria desterritorialitzades des d'una posició perifèrica fa que els agents que intervinguin siguin extremadament diversos, des d'institucions a grups de dones de casals de barri, passant per AMPAs o centres excursionistes. El que comparteixen aquesta heterogeneïtat d'agents és que tots treballen la memòria perifèrica, allunyada dels circuits oficials, sense reconeixement i a vegades, inclús, sense ser-ne conscients.

En el marc de les Jornades es van generar dos espais que es troben en un moment més incipient però amb potencialitat per acabar esdevenint xarxes o projectes articuladors. El primer està format per un conjunt de col·lectius i entitats que organitzen festivals culturals diversos (musicals, literaris, audiovisuals, d'arts escèniques, etc.) amb mirades i fórmules alternatives molt alineades amb les lògiques de l'Economia Social i Solidària (ESS). La sessió dels **Altres festivals possibles** va deixar palès l'interès i la necessitat de sumar experiències entre tots els festivals que, estiguin o no directament vinculats amb l'ESS, comparteixen objectius d'acció cultural contrahegemònica. En efecte, cal crear xarxa i trobar fórmules per sumar interessos, necessitats i experiències per pensar col·lectivament la millor manera de fer força, construir relat, lluitar contra la precarietat i seguir fent cultura des d'espais alternatius. Aquest grup nascut durant les Jornades Cultura Viva 2019 ha seguit treballant amb l'objectiu de definir les seves línies de treball col·lectives i valorar la seva capacitat per articular-se amb una fórmula d'organització estable.

En aquesta mateixa lògica, va tenir lloc la sessió **Enfortim les Arts comunitàries** que va aglutinar diferents iniciatives d'art comunitari de la ciutat. L'estudi realitzat en el marc de Cultura Viva, *Gestió comunitària de la cultura a Barcelona*, va mostrar la riquesa d'iniciatives comunitàries existents a la ciutat i, alhora, va posar de manifest la manca d'una posició clara de les polítiques públiques a l'hora d'interlocutar i donar suport a les pràctiques culturals comunitàries. És a partir d'aquest diagnòstic que s'ha iniciat un procés per avançar en la creació d'una taula de treball en la que participin

agents comunitaris i personal de l'Ajuntament. El primer pas d'aquest procés va ser una sessió de treball amb més de vint entitats i personal tècnic municipal per començar a pensar en el prototip d'una futura **Taula d'Art Comunitari a Barcelona**. Aquest treball de reflexió conjunta se sustenta sobre el convenciment que la creació d'estructures de segon grau que integrin diferents projectes, espais i iniciatives comunitàries pot promoure el suport mutu i afavorir l'accés a fonts de recursos més diversificats.

Descentralitzar i treballar amb i des dels marges

Com s'apuntava quan parlàvem sobre drets culturals, l'articulació de les polítiques culturals ha anat associada a un reconeixement d'allò que es considera cultura (substantiu) però ha deixat de banda tot allò que es pot considerar cultural (adjectiu). S'ha apostat per identificar cultura amb allò que és objecte de les polítiques culturals mentre que l'acció i l'activitat cultural seguia creixent i desenvolupant-se, sovint en els marges.

Quan es parla de marges o perifèries sempre és en relació a un centre, un espai central que funciona d'esquenes a tot allò que no passi dins dels seus límits, aquest centre, però, pot expressar-se de diferents formes. En el cas de la memòria, els marges i la perifèria són totes aquelles vivències, records, coneixements i patrimonis culturals que no han format part dels discursos memorístics oficials perquè els protagonistes han estat actors secundaris o directament inexistents de la història de la ciutat. La memòria de les dones, de la comunitat gitana o de les persones migrants són potser la màxima expressió d'aquests relats que no han estat útils per als discursos oficials, que no han format part de cap relat públic, que sovint han estat incòmodes per al "centre" i per aquest motiu han estat silenciades i invisibilitzades. La **XCM** treballa per posar en valor i fer públiques aquestes memòries i promoure la idea que totes elles, tot i que s'hagin generat en espais independents, són transversals i comparteixen quelcom molt poderós: la seva posició en els marges.

Així mateix, la funció social de les televisions i les ràdios comunitàries a la ciutat està molt vinculada amb aquesta lluita per fer-se un lloc en aquest "centre" ocupat pels mitjans de comunicació que vehiculen i reproduïxen els discursos oficials. La història de les televisions de districte són l'exemplificació perfecta d'aquesta tendència a la centralització i, en conseqüència, a la descomplexització de la realitat de la ciutat. Aquestes televisions van ser sovint pioneres a l'hora de tractar temes d'actualitat que afectaven la ciutadania amb una mirada crítica i contrahegemònica. Moltes d'aquestes televisions de districte van anar perdent autonomia per la reducció dels recursos disponibles amb la creació de Barcelona Televisió (actualment BTV) a principis de la

dècada dels 90, fins que moltes d'elles van acabar desapareixent. Reconèixer la importància dels projectes de comunicació comunitària i les ràdios comunitàries és l'aposta de **La Veïnal** per descentralitzar i fer visibles totes les vides de la ciutat.

Una altra forma de centralitat és la que ha definit què és objecte de les polítiques culturals, majoritàriament sectorials. Les arts comunitàries han estat i segueixen sent iniciatives que funcionen al marge del que recullen les estadístiques culturals. Són pràctiques sovint interdisciplinars que posen el pes en el procés més que en els resultats i això s'escapa de la lògica de les polítiques culturals principalment sectorials. És precisament la voluntat de reivindicar-se des dels marges una de les motivacions per crear la **Taula d'Art Comunitari de Barcelona**.

Formes diferents d'actuar en els marges que comparteixen un objectiu comú: fer caure les fronteres estàtiques dels centres que reconeixen i privilegien unes pràctiques mentre menystenen i invisibilitzen d'altres.

Generar cultura transformadora i contra-hegemònica

Els projectes i les línies d'actuació de Cultura Viva comparteixen una voluntat transformadora de les dinàmiques culturals hegemòniques a la ciutat. A la sessió **Feminització cultural** es va presentar la *Guia de bones pràctiques per a una programació cultural paritària a Barcelona*, un manual que va servir per obrir el debat sobre la perspectiva de gènere en l'acció cultural que es desenvolupa a Barcelona. En efecte, assolir la paritat en les programacions culturals és un primer pas però el pas següent és aplicar la mirada feminista a tota l'activitat cultural, a la generació de polítiques culturals, a la programació i a les formes d'organització de les institucions culturals.

Quan la paritat deixarà de ser un repte per esdevenir la normalitat? En el moment en què les institucions i agents culturals integrin la perspectiva de gènere, no només en la programació, sinó en tots els àmbits (organitzacions més horitzontals, comunicació inclusiva i sense estereotips de gènere, promoció de la co-responsabilitat i la confiança, inexistència de comportaments masclistes o sexistes, etc.). És per aquest motiu que s'ha posat en marxa un grup de treball (**Cultura i gènere**) dins de Cultura Viva que en els propers mesos elaborarà un pla d'acció que acompanyi al desplegament de mesures per a la consecució de la paritat i aprofundeixi en la justícia de gènere des de l'ecosistema cultural de la ciutat de Barcelona.

Un altre exemple de batalla cultural contra-hegemònica la protagonitzen els **Altres festivals possibles**. Les motivacions que porten a entitats i col·lectius a posar en marxa aquests festivals no són l'afany de lucre, sinó la voluntat de fer propostes

transformadores que enriqueixin el teixit i les comunitats culturals. És precisament aquesta voluntat de fer les “coses diferent” i de trencar les lògiques purament comercials el que confereix als *Altres festivals* un paper fonamental com a exemples de formes d’acció cultural alternatives.

També la **XCM**, **La Veïnal**, la **XRCB** han nascut amb la voluntat de ser projectes transformadors i contra-hegemònics perquè volen trencar les lògiques que atomitzen les iniciatives culturals que actuen als marges. No hi ha res més contra-hegemònic que l’organització i l’articulació per lluitar contra dinàmiques que van en contra dels nostres valors.

Experimentar i prototipar per innovar¹

Cultura Viva és un programa inèdit en la història de les polítiques culturals de Barcelona i és per aquest motiu que l’experimentació i el prototipatge són part essencial del seu desenvolupament.

A la sessió ***La potencialitat de la cultura lliure*** es va presentar el treball desenvolupat per **Arxius Oberts**, un projecte que té per objectiu donar a conèixer els arxius digitalitzats amb valor social existents a Barcelona. Per assolir aquesta fita, però, cal buscar noves formes d’identificar i fer accessibles aquests arxius en un procés que faci partícip a la ciutadania. Cal identificar i generar dispositius per capacitar-la tecnològicament amb l’objectiu que pugui fer un ús efectiu dels arxius culturals oberts i, a la vegada, que pugui gestionar i generar els seus propis arxius. El projecte vol crear espais i projectes que permetin aquesta capacitat a través de la pràctica i la participació comunitària: laboratoris ciutadans en format ideatón o datatón per enriquir els arxius, etc. Aquest ha de ser un primer pas perquè la ciutadania es converteixi en prosumer, fent el pas de consumidors a productors culturals i de coneixement.

Així mateix, la proposta de crear una **Taula d’Art Comunitari de Barcelona** integrada per agents comunitaris i per responsables municipals és també una forma de prototipatge i experimentació. L’objectiu és donar resposta a les necessitats d’un col·lectiu molt present a la ciutat però amb manca d’articulació i amb poca capacitat d’incidència en les polítiques culturals municipals. Davant la necessitat d’establir vies d’interlocució entre unes pràctiques artístiques i culturals que, com hem vist,

1 Som conscients que la innovació prové d’un discurs econòmic que l’entén com una forma de crear nous nínxols de mercat i que no té per què ser transformadora. Tanmateix, també hi ha una manera de concebre la innovació com un canvi de les relacions de poder. És en aquest segon sentit que utilitzem el concepte “innovació”, com un canvi amb una voluntat emancipadora.

estan als marges de la política cultural hegemònica, i l'Administració, cal trobar espais de treball col·lectiu. Aquests espais permetran dotar als projectes comunitaris d'agència en la co-producció de polítiques que reconeixin el valor social i cultural d'aquestes pràctiques.

La **XRCB** ha nascut també sota el principi de l'experimentació i el prototipatge per donar resposta a les necessitats de projectes radiofònics atomitzats però amb realitats i reptes compartits. La Xarxa, a més d'articular i dotar de recursos compartits a les ràdios que en formen part, vol ser també un espai de recerca. En aquesta línia, es va convidar a participar de la sessió **Enredant les ones** a Tim Cowlshaw, tecnòleg creatiu de l'equip de recerca i desenvolupament "Internet i Serveis Futurs" de la BBC. La metodologia de Cowlshaw per explorar les possibilitats futures es basa en el procés *Keep it weird!* (Mantenint-ho estrany!), una idea que els ajuda a mantenir la distància necessària per observar i conèixer millor al seu públic i entendre el seu context i com interactua amb la tecnologia. Aquesta experiència va servir per reflexionar i explorar les potencialitats que les ràdios comunitàries de Barcelona tenen per innovar en les formes de crear continguts i en les maneres de compartir-los.

Per últim, el **Discofòrum** és un altre exemple de projecte basat en l'experimentació. Als Discofòrums es treballa la participació cultural des d'una perspectiva activa: assumint la potència de l'escolta i la conversa d'un grup de persones entorn d'una mateixa cançó, posant en valor la potència comunitària de l'escolta musical. El projecte permet crear un dispositiu i una metodologia per compartir un tipus de participació cultural (escoltar música) que tendeix a fer-se de forma individual. Més enllà de la capacitat de creixement que tinguin els discofòrums en quant a participants i barris de la ciutat on es realitzin, existeixen també potencials aliances i col·laboracions amb altres projectes de participació cultural més consolidats. Així, per exemple, durant la sessió **Escoltar no és poca cosa** es va reflexionar sobre la possibilitat d'incloure els discofòrums a les biblioteques de la ciutat, creant aliances amb els clubs de lectura. Podrien els clubs de lectura aprofitar part de la metodologia en què es basa el discofòrum? Hi ha moltes possibilitats de cooperació i d'experimentació entre aquests dos formats d'experiència cultural compartida.

Fer memòria

No podem oblidar d'on venim però sobretot no podem oblidar que la memòria no existeix si no hi ha una comunitat al darrera que la sustenti i li doni sentit. Aquesta idea sobrevola molts dels projectes de Cultura Viva de forma més o menys evident.

La **XCM** neix com una eina per posar en comú el passat de Barcelona a través de processos col·lectius. Vol superar les formes tradicionals associades als paradigmes monumentals, patrimonials i de custòdia. Es proposa explorar les possibilitats d'imbricar la memòria i les pràctiques culturals amb el teixit social, l'espai públic i la vida als barris, posant en marxa i reforçant processos oberts de creació, relació i organització comunitària.

La tardor de 2018 es van organitzar les Primeres Jornades de la Xarxa amb l'objectiu de començar a articular "comunitats de memòria desterritorialitzades" des d'una posició perifèrica dins dels discursos memorials. Les jornades es van estructurar a partir de 5 eixos: Arxius, Feminismes, Migracions, Gitanitat i Paisatge. En el marc de les Jornades Cultura Viva 2019, es van celebrar les II Jornades de la Xarxa de Comunitats de Memòria que van servir per seguir teixint comunitat, reflexionant i experimentant sobre diferents maneres de fer memòria i pensant com haurà de ser la Trobada "Memòria Viva" que se celebrarà a l'octubre de 2019.

Com s'ha apuntat, però, la voluntat de treballar les memòries va més enllà de la XCM, la resta de projectes de Cultura Viva estan també imbuïts per aquesta voluntat memorística. Així, en el cas de **La Veïnal** part dels elements que promou el seu naixement és l'existència d'experiències de vídeo participatiu com a instruments per l'autorepresentació, a partir d'allò que les mateixes protagonistes consideren que és important, recuperant i reapropiant-se dels espais de reproducció de discursos i de memòries que durant dècades han estat concentrats en unes poques mans. La mateixa lògica també està present a la **XRCB** que protegeix i potencia la memòria radiofònica de la ciutat.

Així mateix, el projecte **Arxius Oberts** vol definir de forma comunitària què entenem per arxius digital cultural obert i accessible per, a partir d'aquí, donar a conèixer, facilitar i fomentar l'ús d'aquests arxius per part de la ciutadania, dotant-los així de valor social. Es tracta, doncs, d'un projecte que vol recuperar memòries i donar-li valor a través de l'accés, l'ús i la creació. En efecte, el què dona sentit als productes culturals és la seva circulació, per tant, si no poden circular perquè tenen drets d'autor restrictius, perquè la ciutadania no els coneix o perquè són necessaris uns mínims coneixements tecnològics que no tenen, aquests arxius perden el seu sentit.

4. Els reptes

Com ens sostenim?

Articulant-nos i generant marcs estables

La forma de donar continuïtat als projectes nascuts en el marc de Cultura Viva i aquells que comparteixen principis i objectius és un dels reptes expressats durant les Jornades 2019.

En el cas de **La Veïnal**, la precarietat que durant molt de temps han arrossegat els projectes de comunicació comunitària a la ciutat ha estat el principal limitador per a la seva continuïtat i, a més a més, ha compromès la qualitat de les programacions i els productes audiovisuals que neixen dins d'aquests projectes. Per tal de trencar amb aquest empobriment dels projectes i de totes les persones que hi participen, és necessari un compromís ferm per part de l'Administració. Aquest compromís, però, ha d'anar més enllà de la garantia d'uns recursos propis, cal una aposta política pel reconeixement de la funció social i pública de les televisions comunitàries a la nostra ciutat. Aquesta és una de les motivacions perquè un grup d'entitats i col·lectius que treballen la comunicació comunitària decideixin articular-se al voltant de La Veïnal.

En un marc molt similar neix la **XRCB**. Aquesta xarxa és una infraestructura tecnològica per donar suport a les ràdios comunitàries i un dels seus objectius és fer recerca, a través del seu ràdiolab, per trobar fórmules que facin més sostenibles les ràdios comunitàries. La recerca vol analitzar el dia a dia de les ràdios per aconseguir donar resposta als seus reptes quotidians, com ara mantenir les persones col·laboradores o ajustar els costos de producció. Així doncs, la XRCB vol aconseguir que les ràdios no desapareguin passats dos anys de la seva creació sinó que es consolidin i puguin tenir una vida llarga. En aquest sentit, una de les línies de recerca de la xarxa està enfocada a detectar projectes radiofònics fràgils per donar-los suport.

Per altra banda, trobem també realitats que encara no s'han articulat del tot però que també comparteixen diagnòstic pel que fa al manteniment dels projectes. És el cas dels **Altres festivals possibles** que aposten per fórmules alternatives a l'hora

de posar en marxa festivals culturals. Molts d'aquests festivals depenen, en major o menor mesura, de finançament públic. Tanmateix, aquesta dependència varia segons el format del festival i de la capacitat de generar altres vies de finançament. Més enllà de les diferències en les formes de finançament, sembla que molts dels festivals estan emmarcats en lògiques de precarietat. Els seus pressupostos no arriben a cobrir totes les hores de treball necessàries per a l'execució del projecte. Fins i tot en els casos que s'aconsegueix tenir a persones alliberades i/o contractades, es requereixen moltes hores de treball voluntari.

En la mateix línia, gran part dels projectes i les iniciatives comunitàries es troben en situacions de precarietat i tenen diferents nivells de dependència de l'Administració (subvencions, ajuts, espais, etc.). Quan es posen en marxa polítiques i programes de suport a les iniciatives comunitàries, augmenten els seus recursos disponibles i la seva capacitat d'acció, però també el seu nivell de dependència. Llavors, què passa quan aquests recursos desapareixen? Es poden mantenir els projectes comunitaris més enllà dels programes públics?

Un altre dels reptes als quals han de fer front moltes iniciatives de cultura comunitària és el fet de posar més pes en el procés que en els resultats. Això suposa un escull a l'hora d'establir relacions de col·laboració i de suport amb les administracions públiques, més acostumades a finançar projectes que tenen un resultat concret, identificable i, molt sovint, quantificable.

Es constata, doncs, que a major dependència de subvencions i ajuts, més vulnerabilitat a l'hora d'assegurar la continuïtat dels projectes i més energia dedicada a la gestió i la negociació anual per assegurar aquests ingressos. Per tant, per tal de garantir la continuïtat i la consolidació dels projectes cal generar marcs polítics i normatius consensuats que reconeguin el valor públic d'aquests projectes i que assegurin, no només la vida dels projectes concrets, sinó la protecció dels objectius que persegueixen.

Com ens reconeixen?

Generant diàleg i espais de negociació estables

L'afirmació que darrera de la memòria ha d'haver-hi comunitats és extensible a tots els projectes que s'emmarquen en el programa Cultura Viva. Ara bé, aquest suport per part d'una comunitat pot no ser suficient si l'Administració no et reconeix com un interlocutor vàlid i com un agent potencial co-productor de polítiques culturals.

Els projectes comunitaris, estiguin inscrits estrictament en l'àmbit cultural o en d'altres, tenen la capacitat de generar identitats col·lectives, activant comunitats a par-

tir de la pràctica i assumint funcions que, molt sovint, superen la capacitat del sector públic. Aquestes pràctiques estableixen relacions amb les administracions, relacions que poden tenir un caràcter més col·laboratiu o més confrontatiu. Ara bé, aquestes relacions, fins al moment, s'han basat massa en la voluntat personal de persones concretes dins de l'Administració i poc en un marc d'actuació general. És precisament aquesta constatació el que ha promogut l'inici del prototipatge del que hauria d'acabar sent la **Taula d'Art Comunitari de Barcelona**, amb l'objectiu d'anar un pas més enllà i crear un marc estable que articuli la relació entre les iniciatives comunitàries i l'Ajuntament.

La Veïnal també vol ser reconeguda per l'Administració, en aquest cas, però, amb un objectiu més concret: fer pressió per arribar a incidir en el marc normatiu vigent. L'article 32 de la [Llei General de Comunicació Audiovisual de 2010](#) reconeix el dret de les entitats sense ànim de lucre a prestar serveis de comunicació audiovisual comunitàris per atendre a les necessitats socials, culturals i de comunicació específiques de comunitats i grups socials. Així mateix, també especifica que l'Administració ha de garantir la disponibilitat del domini públic radioelèctric necessari per a la prestació d'aquests serveis. Cinc anys abans, el Parlament de Catalunya va aprovar la [Llei de la Comunicació Audiovisual de Catalunya](#) que també reconeixia el dret a l'existència dels mitjans de comunicació audiovisuals comunitàris. Tanmateix, en cap de les dues legislacions s'han desenvolupat reglaments que articulin les fórmules per garantir aquest dret o que especifiquin quines són les sancions davant del no compliment de la llei. Cal, doncs, fer pressió a les institucions perquè desenvolupin aquests reglaments en col·laboració amb els agents comunitàris de l'àmbit audiovisual.

Els participants del projecte **Arxius Oberts**, per la seva banda, reclamen que l'Administració pública prengui partit donant suport i potenciant la cultura lliure. Aquest col·lectiu de persones i projectes dedicats a la recerca-acció amb l'objectiu de posar en valor els arxius digitalitzats existents a Barcelona, defensa que és necessària una voluntat política perquè els arxius digitals culturals es converteixin en un actiu públic, tal com passa amb els fons de les biblioteques. Per aconseguir aquesta fita cal, novament, generar un marc de diàleg i reconeixement mutu entre les iniciatives i projectes que treballen en l'àmbit dels arxius dins la lògica de la cultura lliure i les administracions públiques que fins ara han estat els principals agents que han gestionat, no només els arxius, si no també el seu accés i que han legitimat unes fonts en contraposició d'altres.

Com ens expliquem?

Construint un relat comú

Les Jornades Cultura Viva 2019 han deixat un altre repte palès: la importància de tenir un relat compartit que sigui aglutinador, tant cap a dins com cap enfora. És necessari que tots els projectes i iniciatives que treballen en el marc de la cultura comunitària, la cultura lliure, l'economia social, etc. comparteixin uns principis i uns valors que es transmetin de forma col·lectiva alhora que respecten les singularitats de cada projecte i cada comunitat.

Aquesta necessitat es va mostrar de forma explícita durant la sessió *Altres festivals possibles*. El conjunt de festivals participants comparteixen valors i les motivacions que porten a aquestes entitats i col·lectius a posar en marxa els festivals no són l'afany de lucre, sinó que busquen fer propostes transformadores que enriqueixin el teixit i les comunitats culturals. Tanmateix, totes aquestes propostes no compten amb un relat unificat que serveixi per transmetre el valor públic dels diferents festivals a l'hora de comunicar-se amb la ciutadania, d'interlocutar amb l'Administració o de negociar amb els potencials patrocinadors i col·laboradors/es. Però, quin ha de ser aquest relat?

Una reflexió important a tenir en compte en aquest sentit és que el discurs de la ESS en la cultura presenta certes limitacions. Si se centra el posicionament de marca, la difusió, la imatge, etc. en l'ESS es corre el risc de fer propostes només per als "convençuts" i generar resistències per part de persones i col·lectius que no en formen part o que no se senten interpel·lats. Per evitar aquesta limitació és important, en primer lloc, definir bé la identitat de cada festival, generant una proposta cultural i/o artística que aporti valor cultural per ell mateix. Així mateix, també poden ser positives estratègies de comunicació, dissenys i imatges dels festivals que siguin atractives per a grups amplis, sense perdre l'essència de cada proposta però intentant ser el màxim d'agregatiu possible per generar un major impacte. Així doncs, és necessari que cada festival tingui el seu propi discurs i proposta però, alhora, crear col·lectivament un relat dels **Altres festivals** que posi en valor els principis i els valors que promouen.

Aquesta reflexió és aplicable a la resta de projectes que formen part de Cultura Viva: quin ha de ser el relat que defineixi tots els projectes i iniciatives que tenen com a principis els apuntats a l'apartat anterior (voluntat articuladora, descentralització, cultura transformadora, experimentació i voluntat memorística) i que sigui un relat comunicable i aglutinador?

La construcció d'un relat compartit respon a la necessitat de trobar fórmules per guanyar la batalla en l'àmbit simbòlic i construir-se com agents públics comunitaris.

Com garantim la diversitat?

Sent proactius i assumint els nostres privilegis

Si els projectes que formen part de Cultura Viva necessiten tenir comunitats que els sostinguin ens hem de preguntar: quines comunitats? A qui estem apel·lant i a qui estem deixant a fora?

Aquestes preguntes van plantejar-se durant la sessió **Feminització cultural**. Durant el debat, es van obrir temes que la Guia *Compta amb nosaltres! Bones pràctiques per a una programació cultural paritària* no posa de relleu, com la no representació d'altres identitats de gènere en les programacions culturals de la ciutat. La manca de representació de les identitats no binaries, les persones d'orígens diversos, les persones trans, o el repte de la interculturalitat en una ciutat amb prop d'un 25% de persones nascudes fora de l'Estat, són algunes de les qüestions que es van plantejar com a perills en la demanda de paritat si no es té en compte que es pot arribar a sobre-representar (dones cis, heterosexuales, blanques i europees) i reproduir la desigualtat i la discriminació.

Aquesta infrarepresentació i infraparticipació de col·lectius i identitats minoritaris és un repte de les pràctiques i les polítiques culturals de la ciutat. En aquest sentit, la tasca feta per **La Veïnal** o la **XCM** són un bon exemple de com un projecte transformador inclou, des de l'inici, la diversitat com un element que forma part de la definició mateixa del projecte. La XCM, trencant amb els discursos memorístics oficials i convertint a persones i col·lectius diversos i invisibilitzats en agents actius i co-creadors del projecte. La Veïnal, treballant per desenvolupar un nou paradigma participatiu, comunicatiu i popular que generi relats socials, fent a persones i col·lectius invisibilitzats protagonistes i generadors dels seus propis discursos.

Així doncs, per ser diversos cal ser proactius, cal anar a buscar la diversitat, no només deixar un espai obert a ser ocupat per persones que no se senten cridades. Cal prendre consciència del fet que tot i que un projecte neixi amb la voluntat de ser alternatiu a la cultura hegemònica, el camp de la política cultural ha estat històricament excloent amb una tendència a invisibilitzar tot allò que surt del camp d'allò que s'acostuma a entendre per "cultura". La politització de la cultura durant dècades ha anat en aquesta línia i per canviar-ho caldrà fer un sobreesforç i un exercici de consciència constant sobre els privilegis que cadascú de nosaltres i els nostres projectes carreguen.

Ara bé, la cultura des d'una perspectiva comunitària no s'ha d'entendre com una cultura de tota la ciutadania, sinó d'unes comunitats. Aquestes pràctiques no s'inclourien dins del que s'entén com d'interès general (Rowan, 2016). El que sí que cal garantir és que no siguin espais restringits o discriminatoris, especialment si no són totalment autònoms i tenen algun tipus de relació o col·laboració amb l'Administració, com és el cas de tots els projectes que formen part de Cultura Viva.

Com gestionem comunitàriament la cultura?

Generant marcs normatius

El programa Cultura Viva va néixer amb una línia dedicada a fomentar la gestió comunitària de la cultura i aquesta qüestió ha estat present a les Jornades 2019, tractada directament en la sessió *Valorar les pràctiques comunitàries, innovar en les normes*, però també present en debats i reflexions aparegudes en d'altres sessions. Aquesta és una qüestió que ha marcat el programa Cultura Viva però que ha superat les polítiques culturals i ha aparegut en la agenda política de l'Ajuntament durant tot aquest mandat (2015 – 2019).

La sessió *Valorar les pràctiques comunitàries* es va centrar a debatre i reflexionar sobre el repte que existeix a l'hora d'articular un marc jurídic per als projectes públic-comunitaris, és a dir, adequar la legislació i els protocols propis de l'Administració a les singularitats i les necessitats dels projectes comunitaris reconeixent el valor públic d'aquestes pràctiques. Es tracta, doncs, d'un debat que afecta a tots els projectes i nodes que formen la comunitat de Cultura Viva.

L'article 34 de la Carta Municipal de Barcelona reconeix que “les entitats, les organitzacions i les associacions ciutadanes sense ànim de lucre poden exercir competències municipals o participar en nom de l'Ajuntament, en la gestió de serveis o equipaments la titularitat dels quals correspon a altres administracions públiques.” Es tracta d'un article, però, que no va comptar amb un marc normatiu que el fes efectiu fins a l'any 2015. Actualment es gestionen per part de la ciutadania o entitats comunitàries arrelades al territori o representatives d'un sector més d'una seixantena de serveis de titularitat pública (centres cívics, casals de barri, fàbriques de creació, casals de joves, centres comunitaris, espais o serveis orientats a entitats juvenils o associacions, etc.).

Ara bé, el marc normatiu de la Gestió Cívica es mostra insuficient per emmarcar projectes que més que oferir un servei públic definit per l'Administració, estan generant un servei, un equipament o una activitat que es produeix directament a partir de les necessitats i voluntats d'una comunitat i/o d'un territori concret. En aquests casos, doncs, els projectes comunitaris reclamen un marc més robust que el de la Gestió Cívica, que garanteixi més continuïtat dels projectes i que s'adeqüi a les necessitats i singularitats de cadascun d'ells.

Per donar resposta a aquestes demandes, des de la Regidoria de Participació i Districtes s'ha posat en marxa un programa pioner que pot ser una oportunitat per assentar les bases d'un nou marc per als projectes culturals de caràcter comunitari. **Patrimoni Ciutadà** és un programa que s'ha anat construint en col·laboració amb les trajectòries de projectes comunitaris i diferents àrees de l'Ajuntament i que se sustenta sobre una premissa principal: allò públic pot esdevenir comú amb el suport d'una ar-

quitectura institucional dotada d'òrgans, nous criteris i mètriques que valorin l'arrelament territorial i sectorial, el retorn social i la governança democràtica. Així doncs, aquest nou marc vol facilitar la col·laboració públic-comunitària per poder co-produir, desenvolupar i impulsar polítiques públiques de la mà de les iniciatives comunitàries.

Aquest nou marc ha de donar resposta a diferents reptes. Com ja s'ha dit, les mateixes característiques que defineixen els projectes comunitaris, com són la governança democràtica i un sistema de normes compartides, són el principal escull a l'hora de promoure la col·laboració entre el sector públic i el comunitari. La realitat és que encara hi ha molt recel a l'hora d'assumir el valor públic de les pràctiques comunitàries perquè costa trobar l'equilibri entre la rendició de comptes dels recursos públics amb els que els projectes puguin comptar i la capacitat de la comunitat per mantenir l'autonomia necessària per decidir i generar de forma col·lectiva la seva activitat.

Des de l'Administració apareixen reticències i preocupacions davant d'aquest plantejament. Per una banda, als serveis jurídics municipals els preocupa no poder defensar la discrecionalitat en donar suport a un projecte comunitari concret davant possibles contenciosos amb empreses i entitats que la impugnin per no tenir un marc regular prou robust. Per altra banda, els districtes tenen reserves a l'hora de donar suport o cedir béns públics a entitats amb convenis de llarga durada perquè creuen que és difícil garantir la continuïtat de l'esperit dels projectes al llarg dels anys.

Siguin quins siguin els esculls o reticències que calgui superar per implantar aquest nou marc, és un plantejament que interpel·la directament a tots els projectes que s'estan desenvolupant dins de Cultura Viva i sobre el qual caldrà seguir treballant.

ANNEX

Annex I. Llistat de persones, entitats i col·lectius participants a les Jornades Cultura Viva 2019

22/02/19

Sessió: Fem possible una televisió comunitària a Barcelona

Col·lectius La Veïnal:

- CàmeresiAcció
- elParlante
- Fora de Quadre
- La Mosca TV
- Neokinok
- Pasoapaso
- Quepo
- Teleduca
- UbuTV

Col·lectius i televisions convidades:

- Coordinadora Barcelona Comunicació
- Offener Kanal Magdeburg (Alemanya)
- Sindicat de Periodistes de Catalunya
- Tabasco Vidéo (França)

02/03/19

Sessió “Altres festivals possibles”

- Literal
- Say it Loud
- BAM-Cultura Viva
- Festival Protesta Spårrek Clownia
- Festival de Sant Martí
- Mostra de cinema Salut, Drets i Acció
- Barcelona Creative Commons
Film Festival

13/03/19

Sessió “Feminització cultural”

- Patrícia Soley-Beltran
- Laura Pérez Castaño (Regidora de feminismes i LGTBI)
- Elena Carmona (directora artística d'El Graner)
- Anna Pacheco (periodista cultural)
- La Tremenda

30/03/19

Sessió “Enredant les ones”

- Carne Cruda
- Tim Cowlshaw (parta de l'equip “Internet i Serveis Futurs” de la BBC)
- Ràdio del Farró
- Ràdio Trinijove
- Ràdio Hostafrancs
- Gran Via Ràdio
- Scanner FM
- Esplugues FM D9Ràdio
- Whisky bar
- Ràdio Pájaros
- Cava-ret
- Ràdio Ciutat Vella
- Ona Sants-Montjic
- Dublab.es
- Ràdio Fabra Teleduca
- La Veïnal
- Ràdio Icària Lliure
- La Fundició
- Ràdio Itaca
- Ràdio Horta-Guinardó

03/04/19

Sessió “Valorar les pràctiques comunitàries. Innovar en les formes”

- Laia Ricart (membre d’El Col·lectiu i de l’Assemblea del Teatre Arnau)
- Ramon Canal (Director del Gabinet Tècnic de Programació de l’Ajuntament de Barcelona)
- Laia Forné (Assessora de la Regidoria de Participació i Territori de l’Ajuntament de Barcelona)
- Enric Capdevila (membre de l’equipament de gestió comunitària Casa Orlandai).
- Iolanda Fresnillo, sociòloga, investigadora i consultora.
- La Hydra cooperativa

04/04/19

Sessió “Les potencialitats de la cultura lliure”

- BitLab
- Barcelona Creative Commons Film Festival
- CCWorld Freesound DHUB
- Arxiu Municipal de Barcelona
- Associació d’Arxivers Gestors de Documents de Catalunya Teleduca
- Televisió Local de Sant Martí Hamaca

09/04/19

Sessió “Rambla Viva”

- Daniel Granados (ICUB-Cultura Viva)
- Gala Pin (Regidora de Ciutat Vella)
- Itziar González (arquitecta i responsable del procés cooperatiu Les Rambles)
- Xavier Capmany (director de l’Escola Massana)
- Ramon Faura (arquitecte i músic)
- Gerardo Santos i Helena Roure (SomAtents)
- Montserrat Moliner (treballadora cultural)
- La Taula, SCCL

10/04/19

Sessió “Enfortim les arts comunitàries”

- Casilda Cabrerizo Sanz (Imagina Madrid)
- Philippe Cunat (La Condition Publique)
- Javier Rodrigo (Artibarri)

03/05/19 i 04/05/19

Sessió “II Jornades de la Xarxa de Comunitats de Memòria”

- Membres de la XCM
- Ultra-red
- Grup de dones del Casal de Gent Gran Mediterrània
- La Fundició

08/05/19

Sessió “Escoltar no és poca cosa”

- Membres de l’equip Discòforum
- Aurelio Castro, Judit Panxeta, Amàlia Lavado i Fede Castro (participants habituals dels Discòforums)
- Jaume Ayats (etnomusicòleg, director del Museu de la Música de Barcelona)

Bibliografia i referències

- BARBIERI**, Nicolás (2014). “Cultura, políticas públicas y bienes comunes: hacia unas políticas de lo cultural” *Kultur*. Vol. 1. Núm. 1. Disponible a: <http://www.e-revistas.uji.es/index.php/kult-ur/article/view/1255/1232>
- BARBIERI**, Nicolás (2015). “Drets culturals: què són, com s’han desenvolupat a Catalunya i quin tipus de polítiques demanen?” *Estat de la cultura i de les arts*, Barcelona, CONCA. Disponible a: http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe_anual_2015/INFORME_2015_CATALA.pdf
- CUENCA AMIGO**, Macarena (2014). “La democratización cultural como antecedente del desarrollo de audiencias culturales”. *Quaderns d’animació i Educació Social*. Disponible a: http://quadernsanimacio.net/ANTERIORES/diecinueve/index_htm_files/democratizacion.pdf
- COÒPOLIS** / Ateneu Cooperatiu de Barcelona (2018). *Cultura cooperativa a Barcelona. Guia pràctica per al cooperativisme cultural*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Disponible a: <http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/publicacions/cultura-cooperativa/>
- DIMMONS**. Digital Commons Research (Universitat Oberta de Catalunya) (2018). *Innovacions culturals i econòmiques transformadores a la ciutat de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Disponible a: <http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/publicacions/innovacions-culturals-i-economiques/>
- LA HIDRA COOPERATIVA** i **ARTIBARRI** (2018). *Gestió comunitària de la cultura a Barcelona. Valors, reptes i propostes*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Disponible a: <http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/publicacions/gestio-comunitaria/>
- ROWAN**, Jaron (2016). *Cultura libre de Estado*. Madrid: Traficantes de sueños. Disponible a: https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/LEM7_cultura%20libre%20de%20Estado.pdf

SUBIRATS, Joan (2011). *Otra sociedad ¿otra política? Del “no nos representan” a la democracia de lo común*. Barcelona: Icaria Editorial.

SUBIRATS, Joan (2017). “Innovación social, cambio tecnológico y gobierno abierto: la coproducción de políticas públicas” En *Desde el gobierno abierto al Estado abierto en América Latina y el Caribe* (p. 191-207). Santiago de Chile: Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL). Disponible a: https://ddd.uab.cat/pub/caplli/2017/200216/gobabiest_a2017p191iSPA.pdf

YPRODUCTIONS (2009). *Nuevas economías de la cultura*. Disponible a: http://www.demasiadosuperavit.net/wp-content/uploads/2013/07/nuevas_economias_cultura_yproductions.pdf

YPRODUCTIONS (2009). *Innovación en cultura. Una aproximación crítica a la genealogía y usos del concepto*. Madrid: Traficantes de sueños. Disponible a: <https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Innovaci%C3%B3n%20en%20cultura-TdS.pdf>

ZURBRIGGEN, Cristina i **GONZÁLEZ LAGO, Mariana** (2014). “Innovación y co-creación: nuevos desafíos para las políticas públicas”. Disponible en línea: <https://bit.ly/2wKReMZ>

Cultura Viva
Barcelona 2019

**CULTURA
VIVA**



**Ajuntament
de Barcelona**

